

Pomysł na lekcję w okresie przedświątecznym z historii na II etapie edukacyjnym

Jeśli poszukujecie Państwo inspiracji do przeprowadzenia lekcji z historii w okresie przedświątecznym, zapraszam do zapoznania się ze scenariuszem zajęć: JAKIE ŚLADY POZOSTAWIA NAM PO SOBIE PRZESZŁOŚĆ I GDZIE ICH MOŻEMY SZUKAĆ?

Materiał źródłowy:

<https://static.zpe.gov.pl/portal/f/res/Ri3syJNBYfHul/2/rqshEDFTfXrD5xwMor7s7OTY0ZnI92F5.pdf>

Wprowadzenie

Święta Bożego Narodzenia, choć dziś głęboko zakorzenione w tradycji chrześcijańskiej, mają swoje korzenie w pogańskich obrzędach związanych z zimowym przesileniem. Wiele współczesnych zwyczajów, takich jak dekorowanie choinki czy obdarowywanie się prezentami, wywodzi się z dawnych praktyk celebracji cyklu natury.

Cele:

- ✓ zrozumienie historycznych źródeł wybranych tradycji bożonarodzeniowych oraz ich przemian w kontekście religijnym i kulturowym,
- ✓ rozwijanie umiejętności analizy tekstu i wyciągania wniosków,
- ✓ interpretacja historycznych i kulturowych przemian tradycji.

Zadanie: Dopasuj tradycje do ich historycznych korzeni.

W tabeli poniżej podano współczesne tradycje bożonarodzeniowe. Twoim zadaniem jest przeczytanie fragmentu tekstu z karty pracy i przyporządkowanie każdej tradycji jej historycznego źródła.

Współczesna tradycja bożonarodzeniowa	Źródła (A,B,C,D)
Dekorowanie choinki	
Prezenty pod choinką	
Śpiewanie kolęd	
Puste miejsce przy stole	

Źródła historyczne:

- A. Rzymskie Saturnalia
- B. Pogańskie święto Jule

- C. Pogańskie pieśni obrzędowe
- D. Wierzenia związane z duszami przodków

Dodatkowe pytanie:

Która z pogańskich tradycji była związana z symboliką światła i w jaki sposób przejawiało się to w tradycji chrześcijańskiej? Odpowiedz w dwóch zdaniach.

Ćwiczenie nr 2. Uzupełnij luki w tekście.

Przeczytaj tekst zamieszczony poniżej i uzupełnij luki odpowiednimi słowami/ wyrażeniami.

Tekst:

Boże Narodzenie obchodzone 25 grudnia zostało ustanowione w IV wieku, jednak data ta była wcześniej związana z pogańskim świętem _____ (1), które upamiętniało _____ (2) i symbolizowało _____ (3). Zwyczaj dekorowania domów zielonymi roślinami, takimi jak _____ (4), wywodzi się z pogańskich obrzędów symbolizujących _____ (5) i ochronę przed złymi duchami.

Luki do uzupełnienia:

1.
2.
3.
4.
5.

Pogańskie źródła świąt bożonarodzeniowych- materiał pomocniczy dla nauczyciela

Data obchodów (25 grudnia)

Chrześcijańskie święto Bożego Narodzenia zostało ustanowione w IV wieku i związane z datą 25 grudnia, która w wielu kulturach pogańskich była ważnym momentem w cyklu rocznym.

Rzymskie święta ku czci Saturna, obchodzone w grudniu, pełne uczt, obdarowywania się prezentami i zawieszenia codziennych hierarchii.	Saturnalia
Święto to symbolizowało odrodzenie światła, upamiętniało przesilenie zimowe i powrót dłuższego dnia.	Dies Natalis Solis Invicti
Pogańskie święto zimowego przesilenia obchodzone wśród ludów germańskich, z którego wywodzi się wiele zwyczajów bożonarodzeniowych.	Jule

Choinka i zielone ozdoby

Zwyczaj dekorowania domów zielonymi gałęziami wywodzi się z pogańskich obrzędów związanych z odrodzeniem życia w okresie zimowym.

Zielone rośliny (iglaki, ostrokrzew, jemiola)	W kulturach pogańskich symbolizowały odrodzenie, wieczne życie i ochronę przed złymi duchami.
Drzewko bożonarodzeniowe	Tradycja ta ma swoje korzenie w zwyczajach germańskich i skandynawskich, gdzie drzewo było symbolem życia i płodności.

Symbolika światła

Symbolika światła jest obecna zarówno w tradycjach chrześcijańskich, jak i pogańskich.

Świece i ognisko	W czasach pogańskich ogień rozpalano w czasie przesilenia zimowego, aby przynieść światło i ciepło w najciemniejszym okresie roku.
Lampki na choince	Ich pierwotnym odpowiednikiem były świece, które miały chronić przed ciemnością i złymi duchami.

Postać Świętego Mikołaja

Pogańskie korzenie	Germański bóg Odyn był przedstawiany jako brodaty starzec podróżujący na niebie, który w czasie Jule obdarowywał ludzi.
Korzenie ludowe	W folklorze europejskim funkcjonowali różni zimowi dobroczyńcy, np. holenderski Sinterklaas, który dał początek współczesnemu Świętemu Mikołajowi.

Wigilijna uczta i obrzędy

Dzielenie się opłatkiem	Symbolika chleba może mieć korzenie w pogańskich ofiarach składanych bóstwom.
12 potraw wigilijnych	Liczba ta mogła nawiązywać do miesięcy w roku lub do pogańskich uczt związanych z cyklem rolniczym.
Puste miejsce przy stole	Było związane z dawnym wierzeniem, że dusze przodków odwiedzają domostwa w czasie świąt.
Śpiewanie kolęd	Kolędy bożonarodzeniowe są spadkobiercami pogańskich pieśni obrzędowych, śpiewanych podczas świąt przesilenia, aby zapewnić urodzaj i pomyślność.

Prezenty świąteczne	Obdarowywanie się prezentami ma swoje korzenie w rzymskich Saturnaliach oraz tradycjach pogańskich związanych z dzieleniem się dostatkiem w czasie zimy.
---------------------	--